

TORAH OHR • PARSHAS VAYEIRA • MAAMAR 1

פתח אליהו אנת הוא חד ולא בחושבן אנת...

(À propos du verset « Je descendrai maintenant ») Eliyahu commença :
“Tu es Un, mais non dénombré...”

DÉDIÉ EN L'HONNEUR DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Le père du Rabbi, Reb Lévi Its'hak

LikuteiTorah.com

LA PARACHA 'HASSIDIQUE

likuteitorah.com/fr/torah-ohr/vayeira/1/

1 (שייך לפסוק ארדה נא וגו')

(Se rapporte au verset : « Je vais descendre maintenant... »)

2 פתח אליהו אנת הוא חד ולא בחושבן אנת הוא דאפיקת עשר תיקונין כו'. להבין ענין זה למה נק' י"ס נ"י

ספירות] בשם תקונין. צריך להקדים ביאור ענין מהות הנפש.

Eliyahu ouvrit [et dit] : « Tu es Un, mais non selon le nombre ; Tu es Celui qui a fait apparaître dix tikounim (ornements)... » Pour comprendre cette question — pourquoi les dix Séfirot sont-elles appelées tikounim ? — il faut d'abord expliquer ce qu'est l'essence de l'âme.

כי הנה הנפש מצד עצמה היא אור פשוט בלי התחלקות שכל ומדות והשכל והמדות שלה הן בחי' לבושין לנפש שהנפש יש לה שכל ומדות

En effet, l'âme, en elle-même, est une lumière simple, sans division entre intellect et attributs émotionnels (midot) ; son intellect et ses attributs émotionnels sont des vêtements de l'âme, en ce sens que l'âme possède un intellect et des attributs émotionnels,

אבל אינן מהות ועצמיות הנפש (ומ"ש בתניא שהנפש עצמה מתחלקת לשכל ומדות שהם נקראים עצמיות הנפש אין זה אלא לגבי מחדו"מ [מחשבה דבור ומעשה] שהן לבושין נפרדין ממש ממהות הנפש שהן בחי' ב"ע שע"ז אמר לבושין תקינת לון כו'

mais ils ne sont pas l'essence ni l'être même de l'âme. (Quant à ce qui est écrit dans Tanya, que l'âme elle-même se divise en intellect et en attributs émotionnels, lesquels sont appelés l'essence de l'âme, cela ne vaut que par rapport à la pensée, à la parole et à l'action, qui sont des vêtements réellement distincts de l'essence de l'âme, et qui correspondent aux niveaux de Béria, Yetsira et Assiya, à leur sujet il est dit : « Tu leur as façonné des vêtements... »),

דאינן ב"ע אבל השכל והמדות עם היות שהן בחי' לבושין אינן לבושין נפרדין ממש אלא כמו בחי' כלים דאצי' דאיהו וגרמוהי חד כו' ולכן נקראין בשם עצמיות ולא עצמיות ממש)

qui sont Béria, Yetsira et Assiya. Mais l'intellect et les attributs émotionnels, bien qu'ils soient des vêtements, ne sont pas des vêtements véritablement distincts ; ils sont plutôt comme le niveau des réceptacles d'Atsilout, dont il est dit : « Lui et Ses réceptacles » (ihou vegarmohi) sont un... ; c'est pourquoi on les appelle « essence », bien qu'ils ne soient pas véritablement l'essence.)

אלא שהן נקראין בשם תיקונין שהנפש מתתקנת ומתלבשת בהן. וכמו שת"א [שתרגום אונקלוס] ע"פ לא ילבש גבר שמלת אשה לא יתקן גבר בתיקוני אתתא.

Ils sont plutôt appelés tikounim parce que l'âme s'orne et se revêt d'eux. Ainsi, Targum Onkelos rend le verset « Un homme ne portera pas un vêtement de femme » par : « Un homme ne se parera pas des parures (tikounéï) d'une femme. »

וענין תקון הוא מלשון תכשיט שמתקשט בו ומתפעל ממנו והרי מתאחד עם תכשיט זה כאלו הוא מגופו ממש.

Le sens de tikoun est celui d'une parure dont on s'orne et par laquelle on est affecté ; on s'unit alors à cette parure comme si elle faisait véritablement partie de son propre corps.

3 וכמו הנפש עם הגוף שעם היות שהגוף הוא לכוש לנפש מ"מ הרי הנפש מתפעלת ממקרי הגוף שכשהגוף נוקף אצבעו מרגשת הנפש

Il en va comme de l'âme et du corps : bien que le corps soit un vêtement pour l'âme, l'âme est néanmoins affectée par ce qui arrive au corps, de sorte que lorsque le corps se cogne un doigt, l'âme le ressent.

וכן מה שעולה ברצון הנפש לפעול איזה פעולה באברים האברים נשמעים לרצון זה תיכף ומיד כשעולה ברצונו לעשות הפעולה. הרגל להלוך בו כו'.

De même, lorsqu'il vient à la volonté de l'âme d'accomplir une action au moyen des membres, ceux-ci obéissent aussitôt à cette volonté, dès qu'il vient à la volonté d'accomplir l'action : le pied se met à marcher, etc.,

בלי שום קדימת התפשטות והמשכת המחשבה מהמוח ברגל שא"כ היה איזה שיהוי זמן מה והרי אינו שוהה אפילו רגע אלא מיד שעולה ברצונו כו'.

sans aucune diffusion préalable ni aucun prolongement de la pensée du cerveau jusqu'au pied ; car, sinon, il y aurait un certain délai. Or il ne s'écoule pas même un instant : dès que cela vient à la volonté, etc.

אך אין זה אלא מפני שהגוף מתאחד עם הנפש והנפש פועלת בו כרצונה כאילו היה עצמותה ומהותה ממשי ואף שהגוף הוא לבוש הנפש מ"מ הוא מתאחד עם הנפש.

Mais cela ne tient qu'au fait que le corps est uni à l'âme, et que l'âme agit en lui selon sa volonté, comme s'il était littéralement son essence et son être mêmes ; et bien que le corps soit le vêtement de l'âme, il est néanmoins uni à l'âme.

4 וכמו"כ [וכמו כן] יובן עדי"ז ענין השכל והמדות של הנפש שהן ג"כ רק בחי' תקונין ולבושין שהנפש מתקנת ומתלבשת בהן והן כלי הנפש שבהן ועל ידן פועלת הנפש כגרזן ביד החוצב בו.

De même, on comprendra la question de l'intellect et des attributs émotionnels (midot) de l'âme : eux aussi ne sont que des tikounim [parures] et des vêtements dans lesquels l'âme se pare et se revêt ; ils sont les outils de l'âme, dans lesquels et par lesquels elle agit, comme une hache dans la main de celui qui taille avec elle,

לאהוב במדת האהבה ולהשכיל בחכמה כו' שכל זה וכיוצא בזה הוא רק פעולת הנפש והתפשטותה שאינן אלא ממנה לזולתה אבל הנפש מצד עצמה היא למע' [למעלה] מכל הבחי' הללו.

pour aimer au moyen de l'attribut de l'amour, et comprendre grâce à la 'Hokhma (sagesse), etc. Tout cela et ce qui y ressemble n'est que l'activité de l'âme et son déploiement, qui ne vont que d'elle vers ce qui est autre qu'elle ; mais l'âme en elle-même est au-dessus de tous ces niveaux.

שהרי השכל והמדות הם מקבלים שינויים כי במדות יש קטנות וגדלות שהקטן אוהב דברים קטנים כו'.

Car l'intellect et les attributs émotionnels connaissent des changements : dans les attributs émotionnels, il y a petitesse et grandeur, car un jeune enfant aime les petites choses, etc.

5 והשכל כל זמן שמזקינים כו'. ולא שייך כ"ז [כל זה] בעצמיות הנפש ומהותה שהיא אינה בעלת שינויים כלל.

Et l'intellect : « plus ils vieillissent... », etc. Rien de tout cela ne s'applique à l'essence et à l'être de l'âme, qui n'est aucunement sujette au changement.

ואינה מקבלת שינויים ממקרי הגוף שאינה מתלבשת בעצמותה בגוף אלא הארותיה וכחותיה שהן המתפשטות בגוף ומתלבשות בו הן מקבלים שינויים מצד הגוף המקבל בקטן כך ובזקן כך כו'.

Elle ne subit pas non plus de changements dus à ce qui arrive au corps, car elle ne revêt pas le corps dans son essence ; ce sont plutôt ses rayons et ses forces qui se diffusent dans le corps et le revêtent, et qui subissent des changements du fait du corps qui les reçoit [ces rayons et ces forces] : chez un enfant, d'une manière, et chez un vieillard, d'une autre, etc.

וגם השכל והמדות אינן רק הארות הנפש וכחותיה המתפשטות בגוף ואינן עצמיות הנפש ומהותה. אלא שהנפש פועלת ומתפשטת בכחות והארות הללו ומ"מ אינן לבושין נפרדים ממש

L'intellect et les attributs émotionnels (midot), eux aussi, ne sont que des rayons de l'âme et ses forces, qui se diffusent dans le corps ; ils ne sont pas l'essence et l'être de l'âme. L'âme agit et se diffuse plutôt à travers ces forces et ces rayons ; néanmoins, ils ne sont pas véritablement des vêtements distincts

כמו מחדו"מ [מחשבה דבור ומעשה] שהן הארות וכחות המלבישים ממש את הנפש (כמו לבוש המכסה כו') אבל השכל והמדות הן הארות מעצמיות הנפש ואינן לבושין ממש

comme le sont la pensée, la parole et l'action, qui sont des rayons et des forces revêtant véritablement l'âme (comme un vêtement qui la recouvre, etc.) ; mais l'intellect et les attributs émotionnels sont des rayons issus de l'essence même de l'âme et ne sont pas véritablement des vêtements,

אלא תקונין שעצמותה מתקנת ומתנאה בהן כמו תקון התכשיט שהוא המיפה את האדם שמתקשט בו ומתנאה:

mais des tikounim [ornements], par lesquels son essence se pare et s'embellit, comme la parure d'un bijou, qui embellit la personne qui s'en pare et s'embellit.

6 ועד"ז יובן גם למעלה ב"ס [ב"י ספירות] שנק' תקונין (והיינו חכמה ומדות דאצי' דאיהו וגרמוהי חד כו'). אבל ב"ע הן בחי' לבושין ממש ועליהם אמר לבושין תקינת לון כו').

De même, on peut aussi comprendre, dans les mondes supérieurs, les dix Séfirot appelées tikkounim [configurations] (c'est-à-dire 'Hokhma (sagesse) et les attributs émotionnels du Monde d'Atsilout (Émanation), dont [il est dit] : « Lui et Ses réceptacles » (ihou vegarmohi) ne font qu'un... ; mais celles du Monde de Béria (Création), du Monde de Yetsira (Formation) et du Monde d'Assiya (Action) sont véritablement des vêtements, et c'est à leur sujet qu'il est dit : « Tu leur as façonné des vêtements... »).

כי הנה אנת הוא חכים פי' אנת הוא היינו אא"ס [אור אין סוף] חכים שנמשך בבחי' חכמה ע"ד במקום שאתה מוצא גדולתו כו' ועדיין אינו חכים בחכמה ידיעא

Car [il est dit] : « Tu es sage » : « Tu » signifie l'Or Ein Sof ; « sage » signifie qu'Il se prolonge dans le niveau de 'Hokhma, selon le principe de « Là où tu trouves Sa grandeur... » ; et Il n'est pas encore sage d'une sagesse connue,

אלא שנקי חכים לפי שהוא מקור החכמה וממנו המשכת חכמה בבי"ע הגם שאין ערוך חכמה דבריאה כו' וכ"ש [וכל שכן] דעשיי [דעשייה] כו' להיות נקי בשם חכים ע"ש [על שם] זה.

mais Il est appelé « sage » parce qu'Il est la source de la sagesse et que de Lui provient le déploiement de la sagesse dans Béria, Yetsira et Assiya ; bien qu'il n'y ait aucune commune mesure [entre Lui et] la sagesse de Béria, etc., et à plus forte raison celle d'Assiya, etc., c'est pour cette raison qu'Il est appelé du nom de « sage ».

הנה הענין יובן עד"מ ממה שארז"ל [שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] אין לך כל עשב כו' וגבוה מעל גבוה כו'.

La chose peut être comprise par analogie, à partir de ce que nos Sages, de mémoire bénie, ont dit : « Il n'est pas un seul brin d'herbe... », etc., et « Un plus élevé que le plus élevé... », etc.

7 והרי התפוח הגשמי יש בו מתיקות וחיך אוכל יטעם האם נאמר שיש בכח הצומח אשר בארץ טעם ומתיקות ג"כ ופשיטא במזל שאינו מערך ומהות זה כלל.

Or, une pomme physique a de la douceur, et «le palais goûte les aliments»: dirons-nous que la force végétative qui se trouve dans la terre a, elle aussi, du goût et de la douceur? Et certainement pas le mazal (influence céleste), qui n'est absolument pas du même ordre ni de la même nature.

אלא הענין הוא שהמתיקות נמשך מחדס ומרירו מגבורה והרי הם ענינים רוחניים רק שבהשתלשלות וסדר ירידת המדרגות מדרגה אחר מדרגה נתגשמו עד שנמשך מבחי' חסד מתיקות כו'.

La question s'explique plutôt ainsi: la douceur découle de 'Hessed (bonté) et l'amertume de Guevoura (retenue). Ce sont des réalités spirituelles, mais, à travers l'enchaînement descendant des mondes (hichtalchelout) et l'ordre de la descente des niveaux, niveau après niveau, elles se sont matérialisées, jusqu'à ce que la douceur découle du niveau de 'Hessed, etc.

עם היות שאין ערוך אליו מ"מ הוא ממזגו ותכונתו וכמו שרואין כמה מיני עריבות ומתיקות ברוחניות

Bien qu'elle soit sans commune mesure avec lui, elle relève néanmoins de son tempérament et de sa nature ; comme on le voit dans les différentes sortes d'agrément et de douceur qui existent dans les réalités spirituelles,

כמו תענוג של דבר חכמה הוא ג"כ מתיקות וכן תענוג של ניגון שהוא מן הקול היוצא מן הלב בחי' המדות.

par exemple, le plaisir que procure une idée de sagesse est lui aussi une douceur ; de même, le plaisir d'une mélodie, qui provient de la voix émise par le cœur, le niveau des attributs émotionnels.

8 ולכן בכמה ירידות והשתלשלות נעשה מתיקות גשמי ממש הגם שההפרש וההבדל רב ביניהם. וכך הוא הענין בבחי' חכמה שיש בה ג"כ גבוה מעל גבוה.

Par conséquent, à travers de nombreuses descentes et étapes de l'enchaînement descendant des mondes (hichtalchelout), il en résulte une douceur véritablement matérielle, bien que l'écart et la différence entre les deux soient considérables. Ainsi en va-t-il également du niveau de 'Hokhma (sagesse), où il existe aussi «un plus élevé que l'élévé».

והגם שחכמה דבריאה אינה מערך ולא מהות חכמה הנראית ונגלית בעשייה מ"מ הוא מקור ושרש להיות ממנה התהוות בחי' חכמה דעשי' [דעשיה] הנגלית כו'.

Et bien que la 'Hokhma du Monde de Béria (Création) ne soit ni du même ordre ni de même nature que la sagesse qui se voit et se révèle dans le Monde d'Assiya (Action), elle en est néanmoins la source et la racine, celle dont procède le niveau de la 'Hokhma d'Assiya qui se révèle, etc.

9 וכך היא חכמה דאצי' עם היות שהוא בחי' חכים ולא בחכמה ידיעא. מ"מ היא בחי' מקור דמקור כו'.

Il en va de même pour la 'Hokhma (sagesse) d'Atsilout : bien qu'elle soit le niveau de « sage, mais non par une sagesse connue », elle est néanmoins le niveau d'une source de source, etc.

אבל להיות אתה הוא חכים דהיינו המשכת אור א"ס בחכמה הנה החכמה ממש מאין תמצא

Mais quant au fait que « Tu es sage », c'est-à-dire à l'effusion de la Lumière infinie (Or Ein Sof) dans la 'Hokhma : la 'Hokhma proprement dite « se trouve à partir de l'ayin [le néant] ».

ולכן היא בחי' ענוותנותו ית' שהוא ירידה גדולה לפניו ית' וזהו לשון אצי' בלה"ק [בלשון הקודש] שהוא לי [לשון] ירידה והשפלה ממדרגתו העליונה להשפיל א"ע [את עצמו] כאלו הוא במדרגה פחותה

C'est pourquoi elle est le niveau de Son humilité, béni soit-Il, car c'est une grande descente devant Lui, béni soit-Il. C'est là [le sens] du mot Atsilout dans la langue sainte, qui désigne une descente et un abaissement depuis son niveau supérieur, le fait de s'abaisser comme si l'on se trouvait à un niveau inférieur,

וכמו ואצלתי מן הרוח דגבי משה דלפי שאמר מאין לי בשר שהיתה מדרגתו במעלה העליונה

comme dans « Je mettrai à part (ve'atzalti) de l'esprit », dit à propos de Moshe : parce qu'il avait dit : « D'où aurai-je de la viande ? », car son niveau était d'une élévation suprême,

ולא היי [היה] יכול להשפיל א"ע [את עצמו] בהמשכת בשר גשמי לכך אמר לו הקדוש ב"ה אספה לי שבעים איש שהם במדרגה הפחותה היינו שלא יהיו מתגשמי' [מתגשמים] ממש

et il ne pouvait pas s'abaisser pour faire descendre de la viande matérielle ; c'est pourquoi le Saint béni soit-Il lui dit : « Rassemble pour Moi soixante-dix hommes », qui se trouvent à un niveau inférieur, c'est-à-dire qui ne seraient pas véritablement matériels,

אלא ואצלתי מן הרוח אשר עליך ושמתי עליהם פי' שאוריד ואמשיך בחי' שלך שיהי' [שיהיה] למטה ממדרגתך.

mais « Je mettrai à part de l'esprit qui est sur toi et le placerai [sur eux] » : c'est-à-dire que Je ferai descendre et transmettrai ton niveau, afin qu'il se trouve au-dessous de ton [propre] niveau.

10 ושמתי עליהם שיהי' [שיהיה] יניקה גם להם ממדרגה זו אבל לא שיהיו עולים במעלת ומדרגת משה עצמו כו'.

« Et je placerai [cela] sur eux » signifie qu'eux aussi puiseront leur nourriture à ce niveau, mais non qu'ils s'élèveront à la stature et au niveau de Moshe lui-même, etc.

וכמו"כ [וכמו כן] למעלה ענין אצי' הוא בחי' ירידה להיות התלבשות אור א"ס בחכמה כו' ולכן נק' ע"ס [עשר ספירות] דאצי' עשר תקונין שהן בחי' לבושין לאור א"ס ולא עצמיות כו'

De même, en haut, le Monde d'Atsilout (Émanation) est un abaissement, afin que la Lumière infinie (Or Ein Sof) s'habille dans 'Hokhma (sagesse), etc. C'est pourquoi les dix Séfirot d'Atsilout sont appelées dix tikounim [ornements], car elles sont des vêtements pour Or Ein Sof et non [son] essence, etc.

ומכל מקום אינן לבושין ממש אלא תקונין משום דאיהו וגרמוהי חד כו'. משא"כ בי"ע כנ"ל:

Néanmoins, elles ne sont pas à proprement parler des vêtements, mais des tikounim, parce que « Lui et Ses réceptacles » (ihou vegarmohi) sont un... ; ce qui n'est pas le cas de Béria, de Yetsira et d'Assiya, comme expliqué plus haut.

11 וזהו אנת הוא חד ולא בחושבן שאינו נמנה בכלל הי"ס [הי' ספירות] (וקאי על כ"ע [כתר עליון] הממוצע בין המאציל לנאצלים) שאין ערוך אליו כלל

Et c'est là le sens de « Tu es Un, mais non dénombré » : Il n'est pas compté parmi les dix Séfirot (cela se rapporte au Kéter supérieur, l'intermédiaire entre l'Émanateur et les émanés), car rien ne peut Lui être comparé.

כי התהוות חכמה מהכתר היא מאין ממש ולא כסדר השתלשלות שהן בחיי התהוות יש מיש כו'. והנה בכל העולמות אבי"ע [אצילות בריאה יצירה עשיה] יש בחי' כתר הממוצע. כי מלכות דאצילות נעשה כתר לבריאה.

Car l'émergence de 'Hokhma (sagesse) à partir de Kéter provient véritablement de l'ayin (néant), et non selon l'ordre de l'enchaînement descendant des mondes (hichtalchelout), où chaque niveau émerge comme quelque chose à partir de quelque chose, etc. Or, dans chacun des mondes — le Monde d'Atsilout (Émanation), le Monde de Béria (Création), le Monde de Yetsira (Formation) et le Monde d'Assiya (Action) — se trouve le niveau d'un Kéter intermédiaire : car la Mal'hout d'Atsilout devient le Kéter de Béria,

12 ומלכות דבריאה כתר ליצירה. אך ההפרש בין כתר דאצילות לכתר שבכל העולמות כי התהוות אצילות הוא ע"י צמצום אור א"ס להיות מקום פנוי וחלל ממש כו'

et la Mal'hout de Béria [devient] Kéter pour Yetsira. Mais la différence entre le Kéter d'Atsilout et le Kéter de tous les [autres] mondes tient au fait que l'avènement d'Atsilout se fait par le tsimtsoum du Or Ein Sof, afin de laisser un espace véritablement vacant et vide, etc.,

והתהוות ביי"ע היינו ע"י פרסא המפסיק בין אצ"י לבריאה ובין בריאה ליצירה כו' ולא מקום פנוי. tandis que l'avènement de Béria, de Yetsira et d'Assiya se fait par une parsa (cloison) qui sépare Atsilout de Béria et Béria de Yetsira, etc., et non [par] un espace vacant.

13 וההפרש שבין פרסא למקום פנוי יובן בהקדם ענין הצמצום באור א"ס. כי הנה אור א"ס

La différence entre une parsa [écran] et un espace vacant se comprendra en commençant par [expliquer] la question du tsimtsoum (contraction) dans la Lumière infinie (Or Ein Sof). Car la Lumière infinie (Or Ein Sof)

היינו אור וגילוי להיות איזה התפשטות והתהוות מקור וחיות ואור א"ס שבעצמותו היינו בחי' זו שיש בו אור להיות מאיר ומתפשט להוות ולהחיות.

désigne la lumière et le dévoilement, permettant une certaine expansion et l'émergence d'une source et d'une force vitale ; et l'Or Ein Sof qui se trouve en Son essence correspond à ce niveau : il y a en Lui une lumière qui peut rayonner et s'étendre, faire advenir et donner la vie.

14 וזהו קודם שנברא העולם היה הוא ושמו בלבד דהיינו הוא א"ס בעצמו. ושמו הוא אור א"ס שבעצמותו שהוא רק בחי' שמו שהוא בחי' הגילוי

Et voici [le sens de] «Avant que le monde fût créé, il n'y avait que Lui et Son Nom» : «Lui» désigne l'Infini (Ein Sof) Lui-même, et «Son Nom», la Lumière infinie (Or Ein Sof) au sein de Son essence, qui n'est que le niveau de Son Nom, c'est-à-dire l'aspect de la révélation,

דהיינו מה שיכול להיות מתגלה ומתפשט כמו זיו השמש מהשמש שהזיו הוא האור שיש בשמש להאיר על הארץ והשמש עצמו היינו גוף השמש עצמו

c'est-à-dire ce qui peut se révéler et se déployer, comme le rayonnement du soleil issu du soleil : le rayonnement est la lumière présente dans le soleil pour éclairer la terre, tandis que le soleil lui-même est le corps même du soleil.

והנה האור היוצא מהשמש נק' בשם אור כמו שכתוב ויקרא אלקים לאור יום שהיום נק' אור ע"ש [על שם] התפשטות האור והזיו מה שמאיר ביום משא"כ עצמיות השמש נקרא מאור.

Or, la lumière qui émane du soleil est appelée «lumière», comme il est écrit : «Dieu appela la lumière "jour"» ; le jour est appelé lumière en raison du déploiement de la lumière et du rayonnement qui éclaire pendant le jour, tandis que l'essence du soleil est appelée un luminaire (ma'or),

וכמ"ש את שני המארת הגדלים כו'. וכך הוא באור א"ס שהאור נקרא הגילוי שמתפשט ממנו התהוות האור וחיות כו' וא"ס בעצמו הוא בחי' המאור שהוא מקור האור וממנו נמשך האור:

comme il est écrit : «les deux grands luminaires», etc. Il en va de même pour la Lumière infinie : la lumière est appelée la révélation, à partir de laquelle procèdent la formation de la lumière et de la force vitale, etc. ; tandis que l'Infini Lui-même est le niveau du luminaire, qui est la source de la lumière et d'où la lumière est tirée.

15 והנה הצמצום היה באור א"ס דהיינו שהאור נכלל במאור כי לפי שאין העולמות יכולים לקבל גילוי אוא"ס [אור אין סוף] כמו שהוא בעצמותו.

Or, le tsimtsum eut lieu dans la Lumière infinie (Or Ein Sof) : la lumière fut absorbée dans le luminaire. Car les mondes ne peuvent recevoir la révélation de la Lumière infinie telle qu'elle est dans Son essence,

והיו בטלים במציאות ממש כו' לכך צמצם האור שיוכלל במאור (להיות רק בכח ולא בפועל) ויתעלם בו
שלא יהיה גילוי האור רק המאור

et ils auraient été totalement annulés de l'existence, etc. C'est pourquoi Il contracta la lumière afin qu'elle soit absorbée dans le luminaire (pour n'être qu'en puissance et non en acte) et qu'elle y soit dissimulée, de sorte qu'il n'y ait pas de révélation de la lumière, mais seulement du luminaire.

(אבל במאור שהוא א"ס עצמו לא שייך צמצום ח"ו [חס ושלום] ולא העלם ואדרבה המאור הוא בהתגלות
(Mais le luminaire, qui est l'Infini (Ein Sof) lui-même, ne saurait être soumis au tsimtsoum, à D.ieu ne plaise, ni à la dissimulation ; au contraire, le luminaire est en état de révélation.

ולכן אפילו תנוקות יודעים שיש שם אלוה מצוי כו' אף שאין בהם השגה ותפיסה איך ומה לפי שאין
בהם גילוי האור שמ"מ המאור עצמו הוא נמצא למטה כמו למעלה)

C'est pourquoi même de jeunes enfants savent qu'il existe un D.ieu, etc., bien qu'ils n'aient aucune compréhension ni aucune perception de comment Il est et de ce qu'Il est, car la lumière ne s'y révèle pas ; le luminaire lui-même se trouve néanmoins en bas comme en haut.)

ולכן נק' צמצום זה מקום פנוי וחלל כו' פי' שהוא חלל וריק מן האור שאין בו אור והתגלות כלל
C'est pourquoi ce tsimtsoum est appelé un espace vacant et un vide, etc., c'est-à-dire qu'il est vide et dépourvu de lumière, sans lumière ni révélation en lui,

אלא נשאר בכח במאור וכמשל הנפש שבבואה לגוף נראה גילוי החיות שבה שמחיה את הגוף
mais [la lumière] demeure en puissance dans le luminaire. Cela est comparable à l'âme : lorsqu'elle entre dans le corps, la révélation de sa force vitale, qui donne vie au corps, devient visible ;

אבל קודם בואה לגוף אע"פ [אף על פי] שיש בה כח החיות להחיות את הגוף בהתלבשותה בו מ"מ הרי
החיות ההוא בכח

mais avant son entrée dans le corps, bien qu'elle possède la force vitale nécessaire pour donner vie au corps lorsqu'elle s'y revêt, cette force vitale demeure néanmoins en puissance

ולא בפועל כ"ז [כל זמן] שלא נתלבשה עדיין בגוף להחיותו ולהוציא גילוי החיות מכח אל הפועל
ומההעלם אל הגילוי.

et non en acte, tant qu'elle ne s'est pas encore revêtue dans le corps pour lui donner vie et faire passer la révélation de la force vitale de la puissance à l'acte, et de la dissimulation à la révélation.

16 וכן איש חכם שכשהחכמה שלו היא בבחי' התפשטות לזולתו או אפילו לעצמו דהיינו בשעה שעוסק בה אזי היא בבחי' גילוי שנראית ונגלית חכמתו לזולתו או לעצמו

De même, chez un homme sage, lorsque sa sagesse se déploie vers autrui, ou même vers lui-même — c'est-à-dire au moment où il s'y consacre —, elle se trouve dans un état de dévoilement, de sorte que sa sagesse est visible et se révèle à autrui ou à lui-même.

אבל בעידנא דלא עסיק הרי חכמתו רק בכח הנפש דהיינו שיש בכחו להשכיל אם יעסוק בהשכלה

Mais « lorsqu'il ne s'y consacre pas [à cette sagesse] », sa sagesse n'existe que dans le potentiel de l'âme, c'est-à-dire qu'il a la faculté de concevoir [des idées] s'il s'applique à la réflexion.

אבל לא באה לידי גילוי מכח אל הפועל וכן כח הראי' [הראיה] שבעין שאף שאם יסתום העין יש לו כח הראי' [הראיה]

mais elle ne se révèle pas, ne passant pas du potentiel à l'actuel. De même, la faculté de voir dans l'œil : bien que, si l'on ferme l'œil, on possède la faculté de voir

בשלימות מ"מ לא בא לידי גילוי להיות העין רואה ממש עד שיפקח עיניו וכן כח ההילוך שברגל וכיוצא בזה בשאר החושים שבכל האברים כו'.

dans toute sa plénitude, elle ne se révèle néanmoins pas, de sorte que l'œil voie réellement, tant qu'il n'ouvre pas les yeux. Il en va de même de la faculté de marcher dans le pied, et de même pour les autres sens dans tous les membres, etc.

17 ועד"ז יובן למעלה בבחי' הצמצום באו"ס [באור אין סוף] שהאור והגילוי נתצמצם ונתעלם להיות רק בכח המאור ולא בפועל.

De même, on peut comprendre ce qui se passe en haut au sujet du tsimtsoum dans la Lumière infinie (Or Ein Sof) : la lumière et la révélation furent contractées et occultées, de sorte qu'elles ne subsistèrent que dans la potentialité du luminaire, et non en acte.

וה"ז [והרי זה] נק' מקום פנוי וחלל לגבי האור שלא נשאר אור וגילוי. ואף שבאמת אינו מקום פנוי לגמרי ח"ו [חס ושלום]

C'est ce qu'on appelle un espace vacant et un vide par rapport à la lumière, car aucune lumière ni révélation n'y subsista. Et bien qu'en vérité ce ne soit pas un espace entièrement vacant, à D.ieu ne plaise,

שהרי המאור ממלא את כל החלל. שבמאור עצמו לא שייך צמצום והעלם ח"ו [חס ושלום] והאור הוא בכח כו'.

car le luminaire remplit tout le vide, puisque le tsimtsoum et l'occultation ne s'appliquent pas au luminaire lui-même, à D.ieu ne plaise, et que la lumière y est présente à l'état potentiel, etc.,

אעפ"כ [אף על פי כן] לפי שהמשיל האריז"ל [האריזי זכרוננו לברכה] את הגילוי וחיות הנמשך מא"ס והתהוות ע"ס [עשר ספירות] חכמה בינה כו' בשם אורות שהם כמו אור וזיו היוצא משמש ומאיר כו'.

néanmoins, puisque l'Arizal a comparé la révélation et la force vitale qui émanent de l'Infini (Ein Sof), ainsi que l'apparition des dix Séfirot — 'Hokhma (sagesse), Bina (compréhension), etc. — à des « lumières », semblables à la lumière et au rayonnement qui émanent du soleil et éclairent, etc.,

לכך קרא להצמצום מה שנכלל האור במאור בשם מקום פנוי שהוא התעלמות האור והתעלמות זו היא העדר האור עד שאינו עולה בשם כלל להיות נק' בשם חכמה ואפי" [ואפילו] חכים

il a donc appelé « espace vacant » le tsimtsoum — l'absorption de la lumière dans le luminaire —, car il s'agit de l'occultation de la lumière ; et cette occultation est une absence de lumière, au point que celle-ci ne peut même pas être désignée par un nom, celui de 'Hokhma ou même celui de « sage »

ולא בחכמה ידיעא כו' (שאינו ניכר מורגש אפי" [אפילו] בכח) עד אחר כמה ירידות והשתלשלות המדרגות עקודים נקודים כו'

« mais non avec une sagesse connue », etc. (car elle n'est discernable ni ressentie, même à l'état potentiel), jusqu'à ce qu'interviennent de nombreuses descentes et étapes de l'enchaînement descendant des niveaux (hichtalchelout) : Akoudim, Nekoudim, etc.,

שבחי עינים היא מקור בחי כלים להיות עולה בשם התהוות בחי חכים ולא בחכמה ידיעא כו' דהיינו שאז נעשה בחי כח התהוות איזו בחי להיות מקור דמקור לבחי חכמה כו'

car le niveau des Yeux est la source du niveau des réceptacles, de sorte qu'il peut être désigné comme l'apparition du niveau de « sage, mais non avec une sagesse connue », etc. Autrement dit, c'est alors qu'apparaît un pouvoir de faire advenir un certain niveau, destiné à être la source de la source du niveau de 'Hokhma, etc.

(וכל ענין צמצום זה להיות ירידת והשתלשלות עיגולים ויושר ופרסא דא"ק [דאדם קדמון] להיות עקודים נקודים כו' הכל בכלל כתר דאצי" שהוא הממוצע להיות התהוות בחי' אצי" ע"ס [עשר ספירות] חכמה כו') :

(Et toute cette démarche du tsimtsoum, avec la descente et l'enchaînement descendant des Cercles, de la Ligne et de la parsa d'Adam Kadmon, pour aboutir à Akoudim, Nekoudim, etc., est incluse dans Kéter (la Couronne) d'Atsilout, qui est l'intermédiaire permettant l'apparition du niveau d'Atsilout, des dix Séfirot, de 'Hokhma, etc.)

18 אך ענין הפרסא שבין אצי" לבריאה ובין בריאה כו' הוא עד"מ כמו הרב שרוצה להסביר שכל גדול לתלמידו שאין התלמיד יכול לקבלו

Mais la question de la parsa entre Atsilout et Béria, et entre Béria [et Yetsira], etc., est analogue à celle d'un maître qui souhaite expliquer à son élève une idée profonde que celui-ci ne peut recevoir,

וצריך להמשילו בדרך משל וחידה וכמו משלי שלמה לשמרך מאשה זרה שהיא משל להנמשל שמדבר בע"ז [בעבודה זרה] שהיא זרה מדברי תורה כו'

et il doit la lui transmettre au moyen d'une parabole et d'une énigme, comme dans les paraboles de Shlomo : « pour te garder d'une femme étrangère », qui est une parabole du sens qu'elle représente et qui parle de l'idolâtrie, étrangère aux paroles de la Torah, etc. ;

וכן כיוצא בזה שאר ענינים כמו מה שמביאין משל מדברים פשוטים גשמיים לדברים העומדים ברומו של עולם כו'.

et il en va de même pour d'autres sujets, par exemple lorsqu'on apporte une parabole tirée de choses simples et matérielles pour éclairer des réalités qui se tiennent au sommet du monde, etc.

19 והנה המשל הזה הוא מענינים אחרים שלא מענין השכל שרוצה ללמד עליו רק לפי שבו ועל ידו יובן השכל לכן הוא מפסיקו בדברים אחרים.

Or, cette parabole est tirée de domaines étrangers au sujet de l'idée qu'il souhaite enseigner ; elle n'est utilisée que parce que l'idée sera comprise par elle et grâce à elle. C'est pourquoi il fait écran à l'idée au moyen d'éléments étrangers.

וזהו ענין פרסא המפסיק בין אצי" לבריאה שהוא בחי' מסך מבדיל לדבר מענינים אחרים שלא

Et c'est là le sens de la parsa (écran) qui sépare le Monde d'Atsilout (Émanation) du Monde de Béria (Création) : elle est un écran séparateur où l'on parle d'autres sujets, et non

מענין אצ"י ששם החכמה היא באופן אחר ומהות אחר שאינה מערך אופן ומהות חכמה שבעולם הבריאה ואין בבריאה יכולת לקבל הארת חכמה

du domaine d'Atsilout ; car là, la 'Hokhma (sagesse) est d'un autre ordre et d'une autre nature, sans commune mesure avec l'ordre et la nature de la 'Hokhma dans le Monde de Béria, et Béria n'a pas la capacité de recevoir le rayonnement de la 'Hokhma

כמו שהיא באצ"י רק שע"י הפרסא המפסקת יהיה הארת בחי' חכמה בבריאה ג"כ לפי מזגה ותכונתה כדי שיוכן השכל להתלמיד מן המשל ומתחדש שם בחי' חכ' [חכמה] ג"כ.

telle qu'elle est en Atsilout ; mais, grâce à la parsa séparatrice, un rayonnement du niveau de la 'Hokhma se manifesterait aussi en Béria, selon son tempérament et sa constitution, afin que l'élève comprenne l'idée à partir de la parabole ; et un nouveau niveau de 'Hokhma y naîtra également.

20 ולכן נק' בריאה ג"כ יש מאין לפי שהיא מבחי' פרסא שהי' [שהיה] אור של תולדה דהיינו שנולד ונתחדש אור חכמה בבריאה

C'est pourquoi le Monde de Béria (Création) aussi est appelé « quelque chose à partir de rien », puisqu'il relève du niveau d'une parsa, qui est une lumière de toldah [engendrement], c'est-à-dire que la lumière de 'Hokhma (sagesse) est née et a été nouvellement engendrée dans le Monde de Béria,

כמו עד"מ השכל שמתחדש אצל התלמיד מן המשל שאמר לו שהמשל הוא בענין אחר והוא מבין מזה דעת רבו

comme, à titre d'analogie, l'idée qui naît chez l'élève à partir de la parabole que [son maître] lui a racontée : la parabole porte sur un autre sujet, et il en comprend la pensée de son maître,

והרי שכל זה הוא חדש אצלו שמתחדש ע"י המשל. וכך אור זה דבריאה הוא אור חדש שמתחדש ע"י הפרסא.

et cette idée est nouvelle pour lui, nouvellement engendrée par la parabole. De même, cette lumière de Béria est une lumière nouvelle, nouvellement engendrée par la parsa.

21 והנה המשכיל יבין שהתעלמות השכל של הרב בדרך המשל שאומר להתלמיד הוא שכל חכמתו בעצמות' הוא מלובש במשל זה ולא בכח לבד אלא בפו"מ [בפועל ממש].

Or, celui qui réfléchit avec discernement comprendra que la dissimulation de l'intellect du maître au moyen de la parabole qu'il raconte à l'élève est [telle] que toute sa sagesse, dans son essence même, est revêtue de cette parabole, non seulement en puissance, mais effectivement.

רק לפי שהענין שהחכמה מלובשת בו הוא שלא מענין השכלת חכמתו בעצמו אלא יצא ללמד שלא כענינו לכך השכלת הרב בענין שמרמז בו אין ההשכלה ההיא נראית ונגלית להתלמיד

Seulement, puisque le sujet dont la sagesse est revêtue n'est pas celui de la conception même de sa sagesse, mais qu'il « est sorti pour enseigner une chose qui n'est pas de son ordre », la conception du maître dans le sujet auquel il fait allusion n'est pas visible et révélée à l'élève

אלא עפ"י [על פי] המשל שהוא ענין אחר וממנו מתחדש לו השכל עד שנקי אצלו שכל חדש אבל מ"מ השכל החדש הזה במהותו ועצמותו כבר היה לעולמים ומרומז הכל במשל.

si ce n'est par l'intermédiaire de la parabole, qui est un autre sujet, et à partir de laquelle l'idée se forme de nouveau en lui, si bien qu'elle est appelée pour lui une idée nouvelle. Toutefois, cette idée nouvelle, dans sa nature et son essence, « existait déjà depuis des temps anciens », et tout est suggéré dans la parabole.

22 וכך הוא ענין התעלמות והתלבשות חכמה כו' דאצי' בבחי' פרסא להיות התהוות בחי' חכ' [חכמה] כו' דבריא.

Ainsi en va-t-il de l'occultation et de l'investissement de la 'Hokhma, etc., d'Atsilout dans le niveau de la parsa (cloison), afin que le niveau de la 'Hokhma, etc., de Béria puisse advenir :

שחכ' [שחכמה] דאצי' היא במהותה ועצמותה בפו"מ [בפועל ממש] המתלבשת בבחי' הפרסא וגורמת התהוות חכמה דבריא כו' הרי חכמה דבריא אע"פ [אף על פי] שהיא אור חדש מ"מ כבר יש לה איזה ערך ויחוס עם חכמה דאצי'.

Car la 'Hokhma d'Atsilout, dans sa nature et son essence, s'investit effectivement dans le niveau de la parsa et provoque l'avènement de la 'Hokhma de Béria, etc. Ainsi, bien que la 'Hokhma de Béria soit une lumière nouvelle, elle présente néanmoins déjà une certaine correspondance et un certain rapport avec la 'Hokhma d'Atsilout.

משא"כ בחי' צמצום אוא"ס [אור אין סוף] להיות אצי' היינו התעלמות האור והעדרו עד שאינו עולה בשם כלל כנ"ל ולכן נק' חד ולא בחושבן:

Il n'en va pas ainsi du tsimtsoum de la Lumière infinie (Or Ein Sof) pour que l'Atsilout advienne : il s'agit de l'occultation de la lumière et de son absence, au point qu'elle ne puisse même pas recevoir de nom, comme expliqué plus haut. C'est pourquoi Il est appelé « Un, mais non dénombré ».

23 אך אתה הוא דאפיקת עשר תקונין כו' שמ"מ אינן בחי' נפרד לגמרי אף שאין להם ערך ויחס אליו כו'

Pourtant, « Tu es Celui qui a fait surgir dix tikkunim », etc. : néanmoins, ils ne sont pas tout à fait séparés, bien qu'ils n'aient ni commune mesure ni rapport avec Lui, etc. ;

מ"מ מאחר שהאור נכלל במאור כו'. וגם אח"כ המשכת קו"ח [קו וחוט] כו' הרי הכל מתאחדים עמו. néanmoins, puisque la lumière est incluse dans le luminaire, etc., et qu'ensuite aussi [il y a] le prolongement du kav (ligne de lumière) et du fil, etc., tous s'unissent à Lui.

24 ואפי' [ואפילו] לאנהגא בהון עלמין. עלמין הם בחי' כלים. ת' אלף עלמין דכסופין כו' דבאצי' איהו וחיוהי חד אפי' [אפילו] בבחי' כלים.

Et même « conduire des mondes par leur intermédiaire » : les « mondes » désignent le niveau des réceptacles, les « quatre cent mille mondes de kisoufin [désir] », etc. ; car, dans le Monde d'Atsilout (Émanation), « Lui et Sa force vitale sont un », même au niveau des réceptacles.

וכמשל דבר גשמי הנתפס במחשבה שמחשבתו מקפת אפי' [אפילו] גשמי כאבן דומם הגם שאין המשל דומה לנמשל לא מגי' [מגינה] כו'.

C'est comme l'exemple d'un objet matériel saisi par la pensée : la pensée englobe même quelque chose de matériel, comme une pierre inanimée, bien que l'exemple ne ressemble pas à ce qu'il illustre, ni entièrement [ni en partie], etc.

מ"מ קצת מן הקצת יכול המשכיל להתבונן ולהשכיל ע"ד הנמשל מן המשל הזה כי כשם שיש כח ויכולת במחשבה

Néanmoins, celui qui sait discerner peut méditer sur cet exemple et comprendre, à partir de lui, une infime fraction de ce qu'il illustre. Car, de même qu'il y a dans la pensée le pouvoir et la capacité

להקיף את הדבר הגשמי בתוכו עם היותו דבר נפרד ממנו ממש ואין ערוך אליו מ"מ יש כח המחבר להיות דבר הגשמי מוקף במחשבה שבמוח.

d'englober en elle l'objet matériel, bien que celui-ci en soit véritablement séparé et qu'il ne soit en rien comparable à elle ; il existe néanmoins un pouvoir d'union, grâce auquel l'objet matériel est englobé par la pensée dans le cerveau,

כך למעלה יש כח ויכולת לחבר את האורות וכלים ושם למעלה הם מחוברים להיות הכל אחדות א' ולא יפרדו.

ainsi, en haut, il existe un pouvoir et une capacité d'unir les lumières et les réceptacles ; là-haut, ils sont unis, de sorte que tout forme une seule unité et ne se sépare pas.

מה שא"א לצייר זה במוח שכלנו בעולם הנפרד ובחיי כלים דאצי"הם ת' אלף עלמין דכסופין כו'

Il est impossible de se représenter cela dans l'esprit de notre intellect, dans le monde de la séparation. Et le niveau des réceptacles d'Atsilout correspond aux « quatre cent mille mondes de kisoufin », etc.,

תליסר אלף עלמין כו' שהן מבחי' נימין ושערות כו' ועד"ז התחלקות המחשבה לכמה מיני מחשבות עד אין מספר כו':

aux « treize mille mondes », etc., qui relèvent du niveau des mèches et des cheveux, etc. ; de même, la pensée se divise en un nombre infini de sortes de pensées, etc.

25 חד אריך וחד קציר וחד בינוני הנה חסד נקי אריך לפי שהוא מתפשט מלמעלה מעלה למטה מטה כמו מים היורדים ממקום גבוה למקום נמוך.

« L'un long, l'un court et l'un intermédiaire. » Or, le 'Hessed (bonté) est appelé « long », parce qu'il s'étend des hauteurs les plus élevées jusqu'aux profondeurs les plus basses, comme l'eau qui descend d'un lieu élevé vers un lieu bas.

וגבורות שהן ממטה למעלה נקי קציר שהוא מקצר ומגביל השפעת החסד שיהי' [שיהיה] לפי ההעלאה שממטה למעלה:

Et les forces de Guevoura (retenue), qui vont du bas vers le haut, sont appelées « courtes », car elles raccourcissent et limitent le flux du 'Hessed, afin qu'il soit proportionné à l'élévation du bas vers le haut.

26 וזהו ארדה נא ואראה הכצעקתה כו'. ר"ל [רוצה לומר] אראה אם הכצעקתה הבאה אלי ממטה למעלה

ארדה נא מלמעלה למטה שיהיו שוין ההעלאה וההמשכה

Et voici [le sens de] «Je descendrai maintenant et verrai si, selon sa clameur...» Autrement dit: «Je verrai» si, «selon sa clameur» qui monte vers Moi d'en bas vers le haut, «Je descendrai maintenant» d'en haut vers le bas, de sorte que l'élévation et la diffusion vers le bas soient égales.

אך לפי שההמשכה מלמעלה למטה היא בחי' או"י [אור ישר] ובחי' חסדים לכך נאמר ארדה נא תחלה ואח"כ אראה כו'.

Mais, puisque la diffusion d'en haut vers le bas relève du niveau de la lumière directe (or yashar) et des 'Hassadim (bontés), le verset dit donc d'abord: «Je descendrai maintenant», et ensuite: «Je verrai», etc.

ובינוני הוא רחמנות בחי' ממוצע בין החסד שהוא שלא להבחין כלל אע"פ [אף על פי] שאינו הגון ובין גבורות לדון אם הוא הגון ורחמנות הוא ממוצע שמצד עצמו אינו ראוי מ"מ צריך לרחם כו':

Et l'intermédiaire est la compassion, un niveau intermédiaire entre 'Hessed (bonté), qui ne fait aucune distinction, même si [on] n'en est pas digne, et les Guevourot (forces de retenue), qui jugent si l'on en est digne; la compassion est l'intermédiaire: bien que l'on n'en soit pas digne en soi, il faut néanmoins avoir compassion, etc.

LikuteiTorah.com

LA PARACHA 'HASSIDIQUE

À propos de cette édition

Cette édition contient le texte hébreu et la traduction française.

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Notre traduction française, faite à partir de notre traduction anglaise de l'hébreu, sans les notes de Kehot : CC BY-NC 4.0.

Cette édition dans son ensemble : CC BY-NC 4.0. Synagogues, écoles et projets à but non lucratif peuvent la copier, l'imprimer et la partager librement, et demander des dons pour couvrir les frais d'impression ; elle ne peut jamais être vendue. Citez Kehot Publication Society et likuteitorah.com. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

La traduction française a été faite à partir de l'édition anglaise de likuteitorah.com avec l'aide de l'IA (openai/gpt-6-luna-pro:batch), l'hébreu en regard pour vérification ; elle n'a pas encore été relue par un éditeur humain. Vérifiez sur l'hébreu tout ce qui est important.

Le Rabbi a demandé que les maamarim de la paracha de la semaine, la « Paracha 'hassidique », soient étudiés pendant cette semaine, répartis sur ses sept jours (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Pourquoi l'étudier, et les bénédictions du Rabbi : likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

Un projet gratuit et non commercial ; rien n'est vendu ici. Sans lien avec Kehot, Sefaria ou la Bibliothèque de Loubavitch. © likuteitorah.com

Depuis likuteitorah.com/fr/torah-ohr/vayeira/1/

DÉDIÉ EN L'HONNEUR DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Le père du Rabbi, Reb Lévi Its'hak